

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa A. C.
przeciwko Skarbowi Państwa-Prokuraturze Rejonowej w N.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 czerwca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 grudnia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w N. z dnia 21 grudnia 2017 r., oddalającego jego powództwo o zapłatę zadośćuczynienia, odszkodowania i renty w związku z wszczęciem i prowadzeniem przeciwko niemu postępowania karnego oraz skierowaniem do sądu aktu oskarżenia o popełnienie przestępstwa z art. 200 § 1 k.k., od którego został następnie uniewinniony wyrokiem sądu.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powód wskazał przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jego zdaniem,

Sąd Apelacyjny pominął materiał dowodowy złożony na etapie postępowania odwoławczego i twierdzenia stron, i nie ujawnił swego rozstrzygnięcia w stopniu umożliwiającym weryfikację procesu decyzyjnego i stosunku do treści żądania oraz przedstawionych, a także przeprowadzonych dowodów. W ocenie skarżącego, uchybienie to wykluczało prawidłowe ustalenie podstawy faktycznej oraz samodzielnią jego ocenę z punktu widzenia prawa materialnego i wywarło istotny wpływ na wynik sprawy. Oczywiście uzasadnione są również zarzuty naruszenia prawa materialnego, gdyż wykazane zostały przesłanki przyznania mu odszkodowania, zadośćuczynienia i renty przez niezgodne z prawem działania/zaniechania organu władzy publicznej. Ostatecznie względy słuszności przemawiają za uwzględnieniem powództwa, jeżeli - pomimo wykazanych uchybień organu prokuratorskiego - działania Prokuratury Rejonowej w N. uznane zostaną za legalne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy

rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżący nie wykazał, by wyrok Sądu Apelacyjnego był dotknięty tego rodzaju nieprawidłowościami.

Odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa na podstawie art. 417 k.c. łączy się wyłącznie z takim działaniem lub zaniechaniem organów władzy publicznej, które są niezgodne z prawem. W związku z tym należy zauważyć, że stosownie do art. 7 k.p.k. organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. W prowadzonym przeciwko powodowi postępowaniu karnym kwestionowane przez powoda zeznania matki małoletniego nie były jedynym ani rozstrzygającym dowodem. Z ustaleń faktycznych wynika, że obciążające go zeznania złożył małoletni pokrzywdzony, a dowód ten poddany został ocenie biegłych. W toku postępowania przygotowawczego prokurator uzyskał opinię RODK oraz biegłego psychologa, w którego obecności małoletni był przesłuchiwany. Biegli uznali relację małoletniego co do zgwałceń za wiarygodną i niewymuszoną oraz stwierdzili, że małoletni nie konfabulował co do zaistnienia przestępstw seksualnych wobec jego osoby ze strony powoda i jest ich ofiarą. Zarzucane w skardze pominięcie dowodu z pisma Prokuratury Okręgowej w N. z dnia 23 czerwca 2018 r., w którym stwierdzono, że trafny jest zarzut powoda braku należytej oceny zeznań B. C. w zakresie twierdzenia, że w 2006 r. powód wraz z innymi osobami miał dopuścić się gwałtu na małoletnim, przez nieprzesłuchanie tych osób, nie uzasadnia zatem zarzutu oczywistej wadliwości zaskarżonego wyroku. Z motywów zaskarżonego orzeczenia wynika, że sąd

poddał ocenie prawidłowość działań prokuratury i stwierdził, że ewentualne wątpliwości i niewyjaśnione okoliczności co do przeprowadzonych przesłuchań świadków, w tym B. C., nie uzasadniały kwalifikowania działania pozwanego jako bezprawnego. W kontekście poczynionych w sprawie ustaleń w zakresie dowodów, którymi dysponowała prokuratura, nie ma podstaw do kwalifikowania oddalenia wskazywanego dowodu jako oczywiście uzasadnionego i skutkującego wydaniem oczywiście wadliwego rozstrzygnięcia. Zważywszy zaś przyczynę oddalenia powództwa z art. 417 k.c., którą było stwierdzenie braku przesłanki bezprawności, oczywistego charakteru pozbawiony jest zarzut pominięcia dowodów, które wedle skarżącego miały zmierzać do ustalenia okoliczności dotyczących aktualnego stanu zdrowia powoda. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika też, że sądy rozważyły, czy dowody, którymi dysponowała prokuratura, były wystarczające dla zweryfikowania popełnienia przez powoda przestępstwa i skierowania przeciwko niemu aktu oskarżenia do sądu, jak również to, czy zarzucane przez powoda uchybienia mogły mieć wpływ na decyzje podejmowane w toku postępowania przygotowawczego. Dla oceny działań prokuratury jako działań niezgodnych z prawem niewystarczające było jedynie stwierdzenie, że postępowanie karne zakończyło się uniewinnieniem powoda. W ustalonych w sprawie okolicznościach faktycznych skarżący nie wykazał zatem, aby ocena dotycząca braku niezgodności z prawem podejmowanych przez prokuraturę działań była oczywiście wadliwa, a tym samym, aby oczywiście uzasadniony był postawiony przez niego zarzut naruszenia art. 417 § 1 w związku z art. 23 i 24 § 1, z art. 448 kc. i z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Uwzględniając przesłanki przyznania zadośćuczynienia na podstawie art. 417² k.c., należy stwierdzić, że argumentacja wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie uzasadnia również tezy o oczywistej wadliwości rozstrzygnięcia w tym zakresie. Przyznania zadośćuczynienia na podstawie art. 417² k.p.c. muszą wymagać względy słuszności, a przy ocenie tej przesłanki należy uwzględnić okoliczności sprawy, a więc również okoliczności, w jakich doszło do wyrządzenia szkody, motyw podjętego działania, rodzaj i znaczenie chronionego interesu oraz sytuację poszkodowanego. Stan zdrowia powoda oraz łączność przyczynowo-skutkowa pomiędzy zdarzeniem a wskazywaną przez powoda szkodą na osobie były przedmiotem oceny zarówno przy uwzględnieniu

przeprowadzonej w sprawie opinii biegłych, jak również zeznań prowadzącego go lekarza psychiatry oraz pochodzących od niego zaświadczeń. Wskazywane zaś przez skarżącego stwierdzenie jego niepełnosprawności przez organ niemiecki ze względu na zaburzenia funkcjonowania kręgosłupa oraz zaburzenia psychiczne, nastrój depresyjny, które to okoliczności również były objęte poczynionymi w sprawie ustaleniami faktycznymi i zostały uwzględnione przy dokonywaniu ocen prawnych, nie powiązane było ze stwierdzeniem niezdolności do pracy powoda. Biorąc ponadto pod uwagę podkreślaną przez Sąd Apelacyjny okoliczność, że w świetle zgromadzonego w postępowaniu przygotowawczym materiału Prokuratura nie miała innej możliwości niż skierować do sądu karnego i popierać akt oskarżenia, a odpowiedzialność za szkodę powoda ponoszą członkowie rodziny powoda, którzy wymyślili całe zdarzenie i uczynili z niego sprawcę czynu przestępczego, kierując przeciwko niemu fałszywe oskarżenie, jak też sytuację powoda, zawarte w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdzenie, że względy słuszności przemawiały za uwzględnieniem powództwa, nie pozwalało uznać, że skarżący wykazał oczywistą wadliwość rozstrzygnięcia oddalającego jego roszczenie na podstawie art. 417² k.p.c. Zwłaszcza, że odwołanie się do klauzuli „względów słuszności” immanentnie wiąże się z pozostawieniem pewnej swobody decyzyjnej sądowi, co oznacza, iż o oczywistych podstawach do zasądzenia odszkodowania (zadośćuczynienia) na tej podstawie można mówić jedynie zupełnie wyjątkowo.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz - co do kosztów - art. 102 w związku z art. 391 § 1 i z art. 398²¹ k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

ke